

MUZEJSKI VJESNIK 5

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

**MUZEJSKI VJESNIK
GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE**

(Čakovec, Grabrovnica, Kalinovec, Koprivnica, Križevci, Trakošćan,
Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Marina Šimek (glavni i odgovorni urednik), Darko Sačić, Miroslav
Klemm, Dragutin Feletar, Marijan Špoljar, Branimir Šimek
(tehnički urednik)

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje.
Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Časopis solidarno financi-
raju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NAKLADNIK

Gradski muzej Varaždin

ZA NAKLADNIKA

Jasna Tomičić

TISAK

NIŠRO Varaždin, naklada 800 komada

BROJ 5 — VELJAČA 1982.

GOD. V.

Za sadržaj priloga odgovaraju autori

SADRŽAJ

MUZEJ I ŠKOLA

- Marijan Špoljar: Muzej i škola 3
— Antun Kozina: Etnografsko blago u osnovnim školama
krapinskog kraja i njegova zaštita 6

STRUČNI ČLANCI

- Zorko Marković: Nekoliko arheoloških bilježaka iz sjeve-
rozapadne Hrvatske 11
— Zoran Homen: Novi kasnobrončanodobni lokalitet u Kri-
ževcima 18
— Marina Šimek: Nekoliko nalaza iz halštatske zemunice u
Sigecu 25
— Josip Vidović: Arheološko istraživanje starijeg željeznog
doba u Međimurju 34
— Željko Tomičić: Arheološka istraživanja antičke nekropole
kod sela Trnovčaka u Međimurju 41
— Željko Tomičić: Rezultati arheoloških terenskih rekognos-
ciranja Međimurja u 1981. godini (antika i srednji vijek) . 48
— Tomislav Đurić: Stanje srednjovjekovnih gradina u sje-
verozapadnoj Hrvatskoj (II) 55
— Antun Kozina: Numizmatički nalaz iz ruševina Trikraljske
kapele na Tkalcima — Krapina 61
— Ljubica Ramušćak: Ansambl ruralne arhitekture u Selnici 63
— Libuše Kašpar: Neki etnološki izvori iz dnevnika Ivana
Kukuljevića 67
— Vladimir Kidišević: Konzervacija slika iz fundusa varaž-
dinskog muzeja 71

LIČNOSTI

- Antica Bregović: Franjo Košćec — osnivač Entomološkog
odjela Gradskog muzeja Varaždin 77
— Marijan Špoljar: In memoriam Stjepan Kukec 80
— Zorko Marković: In memoriam Dr. Stojan Dimitrijević . 81
— Tomislav Đurić: Umjesto »In memoriam« Dasenu Vrsa-
loviću 83
— Marina Šimek: Sjećanje — Dragutin Galina 85

VIJESTI

- Željko Tomičić: Novosti u antičkoj zbirci Arheološkog odjela Muzeja Međimurja Čakovec 89
- Damir Brzović — Branko Begović: Novootkriveni srednjovjekovni lokalitet kod Otrovanca 91
- Jasna Tomičić: Galerija slika Varaždin otvorena po treći put 93
- Miroslav Klemm: Izložba »Osam stoljeća Varaždina« u Gradskom muzeju Varaždin 96
- Franjo Horvatić: Zbirka NOB-a u Velikom Pogancu 97
- Dragutin Feletar: Informacija o nekim knjigama izdanim u Podravini 1981. 99
- Marijan Špoljar: U povodu savjetovanja »Suvremenost kao muzeološka tema za budućnost« 101
- Zorko Marković: Uz simpozij o Vojnoj krajini i njezinom sjedinjenju s građanskom Hrvatskom 102
- Libuše Kašpar: Savjetovanje etnologa u Ormožu 104
- Libuše Kašpar: XVII savjetovanje etnologa u Neumu 105

AKCIJE

- pripremili Miroslav Klemm i Marina Šimek 109

ARHEOLOŠKO ISTRAŽIVANJE STARIJEG ŽELJEZNOG DOBA U MEĐIMURJU

Za vrijeme arheološkog istraživanja grobnih humaka kod sela Goričana 1978. godine ekipa arheologa Muzeja Međimurja provjeravajući podatke usmene predaje narodne legende o potonuloj crkvi, nailazi kod sela Dvorišća na arheološki lokalitet. Na parcelama livada iza sela koje vlasnici zovu »LOG« (narodna oznaka za šumarak ili lug), a u katastarskim mapama vode se kao toponim »MOČVARE«, uočili smo nekoliko humaka manje-više pravilnog kružnog oblika, najčešće promjera 10 — 20 m, visine od jedva uočljive pa do 1 — 2 metra. Siguran broj humaka nemoguće je utvrditi, budući da ih je većina devastirana prema kazivanju vlasnika parcela kako usred krčenja šume koja se ranije protezala sve do sela (sjećanje najstarijih mještana), a što i potvrđuje naziv LOG, tako i usred izravnjavanja zbog lakše obrade zemlje.

Vjerujući da se radi o skupini grobova iz perioda starijeg željeznog doba sa obredom spaljivanja mrtvih te stavljanjem priloga u grobove koji su kasnije nasipavani zemljom u oblik humke, bez grobnih komora kao što je potvrdio i slučaj grobova iz Goričana, čije istraživanje se upravo vršilo, a udaljeno je svega 5 km zračne linije, pomislili smo da i ovi grobovi pripadaju velikoj skupini grobova naselja Goričan. Iste godine ekipa arheologa Muzeja Međimurja, Josip Vidović, Željko Tomičić i fotolaborant Branko Šimek, pristupa sondažnom istraživanju jedne od humki na parceli br. 10133, u privatnom vlasništvu Tomić Valenta iz Turčišća kbr. 148. Informativni podaci o istraživanju objavljeni su u Muzejskom Vjesniku br. 2 (glasilo muzeja sjeverozapadne Hrvatske za god. 1979.).

Sondažno istraživanje potvrdilo je pretpostavke ekipe da se radi o grobovima iz perioda starijeg željeznog doba, sa identičnim načinom ukopa kao i u Goričanu, te ritusom kremacije. Vrlo vrijedan materijal grobnih priloga iako fragmentiran kao i devastiran usred pljačke groba otvara novu stranicu za spoznaju povijesti kraja i šire povijesti. Zbog financijske problematike godine 1979. i 1980. nisu vršena istraživanja na ovome lokalitetu. Osiguranjem sredstava za daljnja istraživanja izdana je dozvola od nadležnog republičkog organa pod brojem 01-UP/10-7/81. Suorganizator ovogodišnjih istraživanja bila je radna organizacija »VIKO« iz Goričana s kojom je naša institucija potpisala samoupravni sporazum o dugoročnoj suradnji te i ovom prilikom

spominjemo ovaj rijedak primjer, a ujedno i zahvaljujemo radnim ljudima kolektiva na svestranoj pomoći i unapređenju istraživanja kulturne baštine našeg kraja.

Tokom mjeseca srpnja izvršeno je geodetsko snimanje skupine tumula koji nisu izravnanati te postoji vjerojatnost da su sačuvani prilozi groba. Nažalost samo četiri humka imaju iskonski oblik, te će oni idućih godina imati prednost u istraživanju.. Geodetsko snimanje obavio je Josip Vlahek geodeta Hidrotehnike iz Čakovca, a tehničko crtanje Željko Štefok iz Donjeg Kraljevca. Situaciono snimljeni humci nose oznake T I — T IV snimljeni su sa slojnicima, no zbog veličine karata i ograničenosti prostora nismo u mogućnosti u ovome izvještaju ih prikazati. Pod oznakom TI označen je sondažno istražen grob 1978. godine. Visinsko snimanje grobova izvedeno je sa poligona br. 41 nadmorske visine 145,210 metara. Položajno odmjeravanje izvodimo od dviju točaka od kojih je prva poligona točka br. 41, a druga lijeva ograda željeznog mosta preko potoka Trnave u neposrednoj blizini, na kartama označena kao točka D.

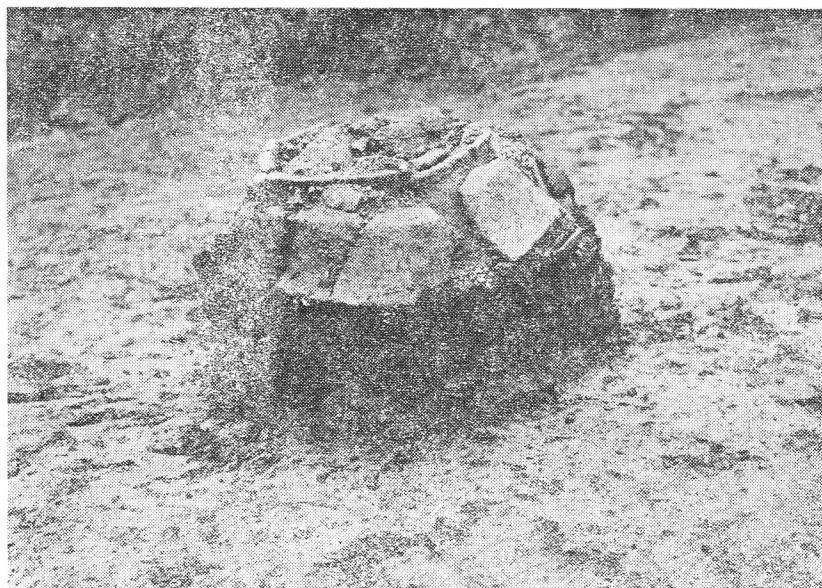
Ovogodišnja istraživanja izvršena su na T IV (sl. 1.) kojeg visina na najvišoj koti u odnosu na okolno zemljište iznosi 1,54 m, a u odnosu na poligonu kotu svega 0,51 m. Ukupna površina tumula iznosi 702 m² sa situacionim položajem na parceli br. 10042 vlasništvo poljoprivrednog dobra iz Podturna. Ukupna pak površina istraženih sondi kao što je vidljivo na slici 1. iznosi svega 90 m² te će se u budućnosti morati izvršiti reviziono istraživanje na većoj površini.

Radovi na istraživanju počinju 7. rujna i traju 12 radnih dana sa četira stalna radnika. Fotografsko snimanje na terenu obavlja Branko Šimek, fotolaborant Muzeja u Čakovcu. Voditelj istraživanja je arheolog Josip Vidović.

Radovima započinjemo na sondi A sl. 1. površine 64 m² sa kontrolnim profilom širine 0,5 m okrenutim sjever-jug koji sondu A dijeli na dva sektora oznake S I i S II. Cijela sonda iskolčena je kvadrantnom mrežom oznake od 1 — 8 te slovima od A — H, sl. 2. radi lakšeg praćenja pokretnih nalaza. Snizivanjem sektora I do dubine 80 cm ne nalazimo na tragove keramike ili bilo kakve druge vrste grobnih priloga. Na dubini 80 cm na rubovima sektora 85 cm duž profila nailazimo na tragove rasutog gara koji potječe od spališta. Laganim struganjem gara, te promjenom boje gline usred gorenja čime postoje crvenkasto smeđa, lako smo uočili veličinu spališta sl. 2. koje pokazuje smjer istok-zapad. Interesantan je detalj na sl. 2. u obliku kruga, a označava brižno

skupljen gar sa kostima dubine i do 5 cm sa ostacima keramičkih posuda. Grob je nažalost ispreturan, a posude razbijene. Bronca je zastupljena samo jednim sitnim komadom brončane žice. Keramički prilozi zastupljeni su uglavnom grubom keramikom — loncima ukrašenim trakom, te fragmentima zdjelica. Sonda A je istražena na pojedinim mjestima i do dubine 1,20 m.

Sondu B sl. 1. otvaramo u početku veličine 2×2 m na sjeveroistočnom rubu tumula. Na dubini od 60 cm pojavljuju se tragovi gara sa keramičkim prilozima koje pratimo proširivanjem sonde, te ona na kraju poprima oblik pravokutnika sl. 3. Na slici je veoma lako uočiti gotovo identičnu sliku kao u sondi A: spalište okrenuto istok-zapad, brižno skupljen gar sa ostacima kostiju, te razasuti gar oko spališta. Na rubu debljeg sloja gara nalazimo urnu sa poklopcem u intaktnom stanju, punu kostiju, te

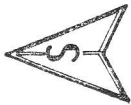
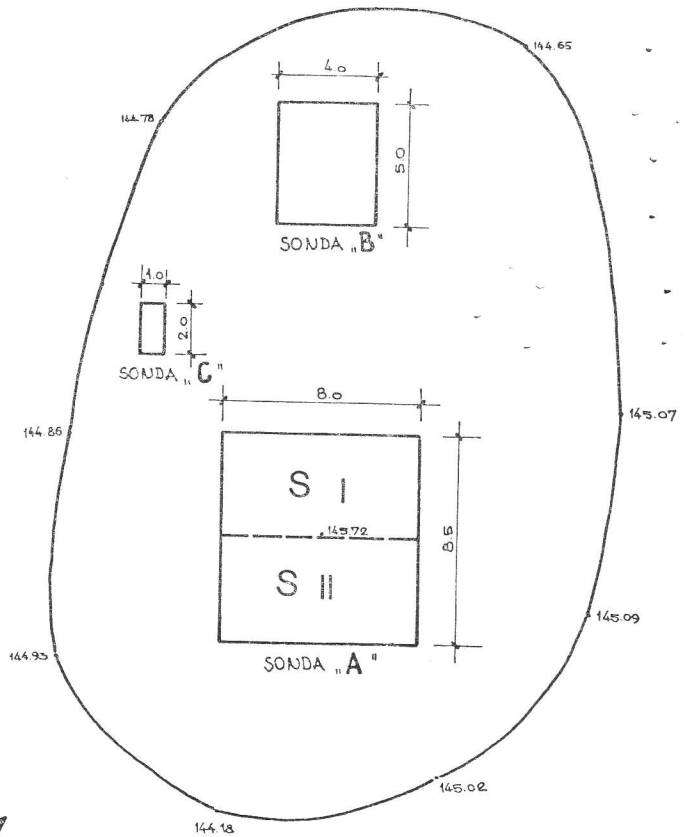
Urna iz sonde »B«

moramo napomenuti da je ovo prvi slučaj od 12 istraženih grobova na području Međimurja (vidi fotografija 1.) Nažalost ostali keramički prilozi su razlomljeni i ispreturani. Metalnih priloga nedostaje, a zasigurno su opljačkani. Keramički prilozi nesumnjivo pripadaju periodu starijeg željeznog doba, iako ih ovdje ne bismo željeli točnije vremenski determinirati jer predstoji ogroman posao rekonstrukcije posuda, kao i daljnje istraživanje na ovome prostoru čime bi se dobila potpunija slika i izbjegli preuranjeni zaključci.

Veličina groba predstavljala je dilemu prije samog istraživanja. Da li se radi možda o porodičnom grobu, ili pak čak o jednoj masovnoj grobnici sa više ukopa, ili pak o pojedinačnom grobu velikih dimenzija, nismo na početku mogli pretpostaviti. Dva groba gotovo identična, svaki sa vlastitim spalištem, daju naslutiti da se vjerojatno radi o dva ili više tumula koji su bili u neposrednoj blizini, pa je kasnijim izravnjavanjem nastao humak ovolikih dimenzija. Nešto više svjetla unijet će i reviziono istraživanje.

SLIKA 1

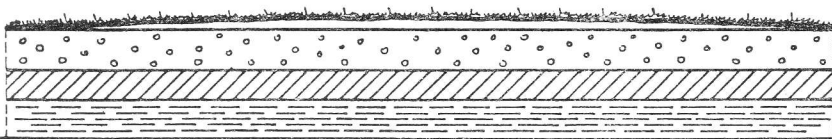
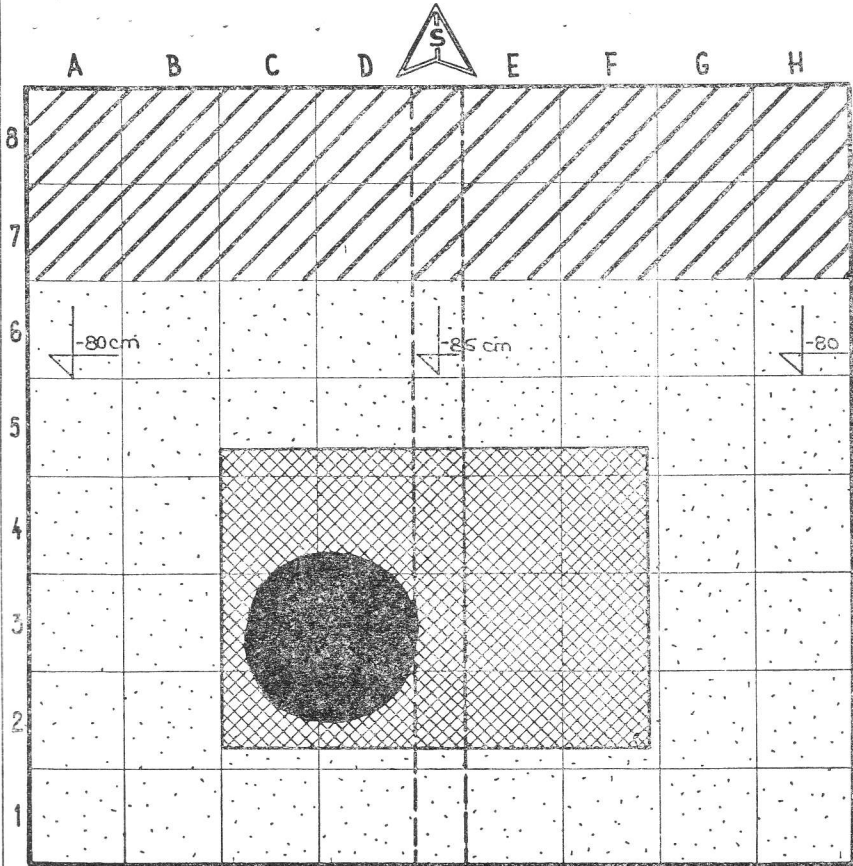

SITUACIONI POLOŽAJ TUMULA IV SA VISINSKIM KOTAMA
I POLOŽAJEM ISTRAŽENIH SONDA

MJ - 1:200

SONDA „A” SA PROFILOM

SLIKA 2

LEGENDA KONTROLNOG PROFILA :

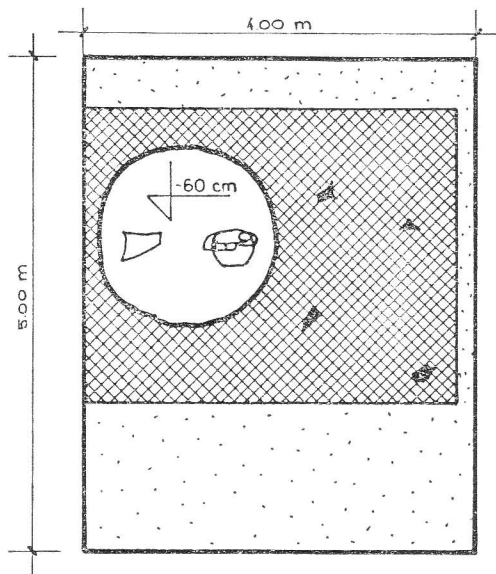
- SLOJ TRAVE
- BRUDVAŠTA ILOVAČA SA CRNICOM
- SIVO SMEĐA ILOVAČA
- INTAKTNA ILOVAČA

LEGENDA SONDE „A”

- SLOJ BEZ NALAZA
- SPALIŠTE
- RASUTI GAR
- INTENZIVNI SLOJ GARA KOSTIJU I POSUDA

SLIKA 3

SONDA „B”

LEGENDA SONDE „B”

- IZRAZITI GAR SA URNOM
- SPALIŠTE SA OSTACIMA KERAMIKE
- RASUTI GAR